І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 139. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 23-го ЛИПНЯ 1958 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 23, 1958 No. 139. VOL. LXV.

ПАЛАТА АПРОБУВАЛА РЕДУКЦІЮ ПОДАТКІВ ДЛЯ ДРІБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Вашингтон. — В понеділок дня 21 липня ц. р. Палата Репрезентантів дала свою згоду на зменшення податків для дрібних підприємств. Згідно з рішенням Палати податки для цієї групи індустрії мали б бути зменшені на 260.000.000 долярів. Апробовано цю редукцію, не зважаючи на закиди з різних боків, що законопроєкт є невистачальний й „оманливий". Президент Айзенгавер ставиться прихильно до цього законопроєкту і в урядових колах сподіваються, що апробує цю редукцію податків теж і Сенат. В загальному підкреслюють, що плянована урядом і Конґресом загальна редукція податків обмежиться до цього законопроєкту і ніяких дальших заходів у цьому напрямку цього року не буде. Прийнято законопроєкт про редукцію податків для дрібних підприємств без опозиції. Єдиними опонентами були тільки ті, які вважали, що законопроєкт не є задовільний і що він не дає потрібної полегші для платників податків. Апробований Палатою законопроєкт дозволяє дрібним підприємцям зменшити вплачувані ними податки, відтягаючи більший процент за закуплені машини й інвентар на рахунок їх знецінення вже в першому році після закуплення. Редукція стосується кожного платника податків, що інвестує гроші в закуп виряду або машин потрібних для ведення і розвитку підприємства. Стосуватися буде в цьому випадку редукція тільки до перших десять тисяч долярів виданих на закуплення виряду або машинерії для окремого платника податків або 20,000 для тих, що складають спільне податкове зізнання. Прийнятий законопроєкт має на меті підтримку дрібних підприємств і в дальшому теж і протидіяння рецесії. Противники законопроєкту в Палаті Репрезентантів назвали його „оманою" з огляду на те, що він не даватиме, згідно з їхніми словами, ніякої справжньої помочі і деякі з них підкреслювали, що на цій редукції податків скористають найбільше продуценти машин й індустрійного виряду. Дальші постанови законопроєкту дозволяють дрібним підприємцям сплачувати накладений на них податок ратами, відписувати від оподаткування більші суми за втрати (від 25 до 50 тисяч) й одержувати зворот частини вплачених податків за втрати в трьох попередніх роках.

ВІКС ОБОРОНЯЄ АДАМСА ПЕРЕД „БАТОЖЕННЯМ"

Вашингтон. — Секретар торгівлі Сінклер Вікс виступив минулого понеділка, 21-го липня, в обороні президентського асистента Шермана Адамса, заявляючи, що Адамс упав жертвою „більш брутального батоження, ніж будь-яка інша особа в публічному житті нашої генерації". Заява Вікса відноситься, очевидно, до обвинувачень, що Адамс, в заміну за персональні подарунки, зловживав своїм високим урядовим становищем та робив всілякі прислуги бостонському промисловцеві Голдфайнові. Після секретаря внутрішніх справ Фреда А. Сітона і секретаря праці Джеймса П. Мічелла, Вікс є вже третім з черги членом уряду президента Айзенгавера, що виступив в обороні Адамса. Тим часом, конґресова комісія збройних сил продовжувала переслухання в справі можливостей впливу Адамса на рішення дати іншій фірмі замовлення на вовняні одяги для війська.

ЗДА мали 2,8 більйона дефіциту за 1957/58 рік

Вашингтон. — Згідно з повідомленням американського департаменту скарбу та бюджетового бюра, фіскальний 1957-58 рік закінчився із дефіцитом 2,813,388,661 долярів. Як виходить із дотеперішніх підрахунків, які можуть бути ще незначно змінені, ЗДА мали в часі від 1 липня 1957 до 30 червня 1958 69,083, 156,540 приходів і 71,896,545,201 долярів витрат. Дефіцит цей спричинений непоредбаченим і викликаним рецесією зменшенням приходів. Видатки вдержано здебільша на тій висоті, як вони були передбачені в січні 1957 року. Теперішній дефіцит перевищує на 2,400,-000,000 долярів передбачений в січні 1957 року дефіцит в сумі 400 мільйонів долярів. Вплинуло на збільшення дефіциту теж у великій мірі зменшення процентової стопи, встановлене резервовими банками у зв'язку з резесією, й особливо теж збільшення видатків на оборону, що досягли суми 39,010,000,000 д. У поточному 1958-59 фіскальному році сподіваються ще більшого дефіциту, як той, із яким закінчено 1957-58 рік. Висота його залежатиме від цьогорічного врожаю і, з другого боку, теж і від успіхів у боротьбі з рецесією, значить від дальшого оздоровлення господарської ситуації країни. Дехто передбачає, що дефіцит за 1958-59 рік збільшиться до 10 більйонів долярів.

УРЯД ВИХОВАННЯ ЗАКЛИКАЄ ДО ВИУЧУВАННЯ ЧУЖИХ МОВ

Вашингтон. — Уряд (Бюро) Виховання опублікував звідомлення, в якому стверджується, що основне вивчення одної або більше чужих мов повинно бути невід'ємною частиною науки кожної дитини щонайменше від третьої до шостої кляси, та що фактично кожну мову треба студіювати десять років і як обов'язковий предмет в середніх школах. У звідомленні рівночасно вказується на необхідність перевірки і поліпшення методи навчання чужих мов в американських школах. Тексти книжок, сказано в звідомленні, повинні бути приготовані так, щоб студент навчився раніше говорити чужою мовою, а щойно опісля вчився її читати і нею писати. Звідомлення, про яке мова, було приготоване на базі вислідів спеціяльної конференції фахівців, скликаної згаданим урядом минулого року. В цьому також звертається увагу, що тепер приблизно 2,000 американських шкіл вже мають в програмах навчання чужих мов, але це навчання є далеко невистачальне. У звідомленні вказується зокрема на недомагання навчання чужих мов в Америці в порівнянні з европейськими школами взагалі, а совєтськими зокрема. Конференція, на вислідах якої базується звідомлення Уряду Виховання, рекомендувала відповідну федеральну допомогу для кращого устаткування шкіл для цілей навчання модерних чужих мов, і на цій підставі вже внесено в Палаті Репрезентантів відповідний законопроєкт.

Молодь Нікараґви демонструвала проти д-ра Мілтона Айзенгавера

Манаґва, Нікараґва. — У зв'язку з приїздом сюди д-ра Мілтона Айзенгавера, спеціяльного висланника уряду ЗДА, що закінчує тепер свою поїздку по країнах Середньої Америки, відбулися в Манаґві демонстрації молоді приналежної до Християнського Демократично - Консервативного Руху Молоді. Перед будинком Американсько - Нікараґванського Культурного Центру, в якому зупинився для оглянення його д-р М. Айзенгавер, уставилася група демонстрантів із плякатами, на яких були написані гасла: „Менше приязні з диктаторами", „Менше зброї, а більше економічної допомоги". Під час пресової конференції, відбутої після демонстрації, провідник молоді д-р Емілія Альварез засуджував американську політику, яка — на його думку — має на меті підтримку диктаторів, а не народних мас і їх добробуту. Після свого приїзду до Манаґви д-р Айзенгавер відвідав президента Нікараґви Люїса Анастасію Сомозу, що видужує тепер після атаки серця, і відбув з ним 15-хвилинну розмову. На летовищі вітала д-ра Айзенгавера дружньо велика юрба населення.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В ШИКАҐО ВІДБУЛА 23-ій СОЮЗОВИЙ ДЕНЬ

Шикаґо. — Минула субота й неділя 19 і 20 липня 1958 р. були справжніми союзовими днями в одному з найбільших та найдинамічніших осередків членства та праці УНСоюзу, яким є місто Шикаґо та його околиця. В тих днях відвідав Шикаґо новообраний головний секретар УНСоюзу, д-р Ярослав Падох, який взяв участь в імпрезах, підготованих місцевим Окружним Комітетом Відділів УНСоюзу та Управою Домів Союзових Відділів, під проводом свого голови, головного радного Т. Шпікули. В суботу ввечері в Союзовому Домі відбулася окружна нарада секретарів та урядовців Відділів УНСоюзу Шикаґа й околиці, на якій д-р Падох з'ясував численні важливі зміни, що їх ввела в статут й працю УНСоюзу остання його Конвенція. Окрему увагу звернув він на піднесення суми, на яку тепер можна забезпечуватися в УНСоюзі та максимальна висота якої виносить 50,000 дол. на піднесення віку осіб, які бажають забезпечитися, до 65 року життя, як також на нові роди забезпечення, введені Конвенцією, а саме: забезпечення хворобове й акцидентне та подвійне забезпечення до 60 року життя. В нараді взяло участь п'ятдесят секретарів та активних союзових діячів на чолі з трьома головними урядовцями: головними контролерами інж. Степаном Куропасем та дир. Петром Пуцилом і головним радним Тарасом Шпікулою, який проводив нарадою. Того ж дня перед нарадою д-р Падох виголосив 10-хвилинну доповідь на одній з місцевих українських радіопрограм на тему малого зрозуміння серед українців ваги життьового забезпечення, хоч воно є найбільшим бизнесом З'єдинених Держав. В неділю на городі церкви св. Миколая поза містом відбувся традиційний місцевий, уже 23-ий з черги Союзовий День. Не зважаючи на несприятливу погоду, ця найпопулярніша шикаґівська імпреза стягнула добрих дві тисячі людей, здебільшого членів УНСоюзу, які від раннього пополудня до пізного вечора забавлялися при музиці та при різних станках з різнородними розривками. Центральною частиною програми була промова д-ра Я. Падоха, який на тлі останніх політичних подій з'ясував вагу солідарности української громади в Америці та історичну ролю УНСоюзу в минулому й в сучасному в організації та об'єднанні українських земляків та в їх великих здобутках на всіх ділянках національної й економічної діяльности. Проголошенням виграшів та „коронацією" нової королеви популярности й її заступниці на Шикаґо закінчився цей 23-ий з черги, знову дуже успішний під моральним і матеріяльним оглядом Союзовий День у Шикаґо. Королевою обрано п. Наталію Дорошкевич, членку УНСоюзу й СУМА, а її заступницею п. Ірину Зарицьку, членку УНСоюзу та Пласту. Обі пані були обдаровані цінними подарунками.

● **Виставка українського народного мистецтва** відбулася в днях 14 червня до 15 липня ц. р., в залях „Сецесіон" у Відні. Влаштувало цю виставку товариство „Буковина" а організацією й оформленням її займався голова цього товариства проф. Володимир Залозецький.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

В останньому часі багато членів УНСоюзу, що є передплатниками „Свободи", пересилають схвалену 24-ою Конвенцією доплату на поштову пересилку „Свободи" в сумі 15 центів місячно безпосередньо до Адміністрації „Свободи", часто з всілякими іншими розрахунками. Ці 15 центів місячно на доплату до поштової пересилки „Свободи" члени УНС повинні вплачувати тільки рівночасно із своїми місячними вкладками до УНСоюзу на руки секретарів Відділів УНС, а безпосередньо до Адміністрації „Свободи" повинні переслати свою доплату на поштову пересилку в сумі $2.00 річно тільки ті передплатники, що не є членами УНС. Дуже прохаємо придержуватись тієї процедури.

ПІСЛЯ ПЕРЕВОРОТУ В ІРАКУ

Іракські вояки стоять на сторожі біля Палати Ріґаб у Баґдаді, де був убитий король Фейсал.

СОВЄТИ ТАКОЖ ПРОТИ ЯПОНСЬКОЇ РЕЗОЛЮЦІЇ В РАДІ БЕЗПЕКИ

Об'єднані Нації. — У понеділок 21 липня Рада Безпеки Об'єднаних Націй займалась виключно тільки зголошеною там японською резолюцією в справі середньосхідного конфлікту, але цієї справи ще не вирішено. Тому, що представник Ливану просив дати йому час до надуми, перервано засідання до вівтірка. Резолюція Японії дуже млява. Під впливом Індії її первісний текст ще більш „злагіднено" по совєтській лінії. Коли в первісному тексті генеральний секретар Гаммершилд мав би право, на випадок потреби і за власним рішенням, покликати до життя нову „міжнародну поліцію" для Ливану, то тепер японська резолюція закликає тільки до „поширення праці" військових обсерваторів в Ливані та пригадує резолюцію Ради Безпеки з 11 червня ц. р., яка говорила про „відповідні заходи", щоб перешкодити пачкуванню зброї з-поза Ливану і про заведення спокою в тій країні. Представник Японії, маючи на увазі гостру позицію Совєтів проти вислання міжнародної поліції до Ливану, пояснював на вступі нарад, що японська резолюція не говорить про міжнародну поліцію і що покликати до життя військо Об'єднаних Націй можна б виключно тільки на підставі виразної постанови Ради Безпеки. Все ж Аркадій Соболєв гостро критикував її, доказуючи, що представники Об'єднаних Націй не можуть нічого ефективного робити на терені, на якому триває „військова аґресія" і „окупація" американськими військами. Америка, Англія і інші члени Ради Безпеки підтримували японську резолюцію, вважаючи, що її прийняття може започаткувати такий зворот в ситуації у Ливані, що американські війська стануть відтягатись відтіль. Пресові коментарі розходились у здогадах: чи СССР зголосить ще одне „вето" проти резолюції Японії, щоб зберегти, як єдину пропозицію, проєкт Хрущова про конференцію „на вершинах", чи стримаються від голосування. Представника Іраку, який є членом Ради Безпеки, не було на засіданні. Репрезентант давнього прозахідного уряду, д-р Абдули Махід Аббас повідомив поліцію, що його життю загрожує небезпека, та повідомив голову Ради Безпеки, що він хворий і не явиться на засідання. Новий представник, Гашім Явад, чекає на признання його вірчих листів.

Закордонні амбасади Іраку здебільша підпорядковуються новому режимові

Лондон. — Військовий аташе в амбасаді Іраку у Лондоні полк. Абдуль Кадір Фаік скликав збори всіх службовиків амбасади, на яких рішено підпорядкувати амбасаду новому революційному урядові в Іраку. Персонал амбасади відмовив послуху противникові нового режиму, амбасадорові Гарікові ель-Аскарі.. У Західній Німеччині ціла іракська амбасада заявила льояльність новому режимові. Розлам в закордонному дипломатичному корпусі Іраку значно злагіднився внаслідку заяви нового прем'єра країни, полковника Абдуля Карім ель-Касема, що новий уряд зберігатиме всі давні міжнародні договори та що він хоче жити в приязні з „цілим світом". Правда, всупереч заяві нового іракського репрезентанта в ОН, Гашіма Явада, що Ірак залишиться членом прозахідного Багдадського пакту іракський амбасадор в Тегерані, Іран, заявив про виступлення Іраку з того союзу. Це було до передбачення з уваги на явну ворожість однаково Єгипту, як Совєтів до Багдадського пакту. Уряд Іраку заявив готовість відновити взаємини з Совєтським Союзом. Совєтський Союз, Югославія, Індонезія, Комуністичний Китай і різні інші держави, чи-то комуністичні чи „невтральні" з просовєтськими нахилами — визнали новий режим в Іраку.

Тіто проти конференції „на вершинах" і за ОН

Београд. — Офіційний юґославський орган „Борба" висловився проти скликання конференції „на вершинах" над середньосхідньою кризою та за розв'язання цієї проблеми на терені ОН. Хоча пропозиція Хрущова щодо конференції на вершинах була схарактеризована юґославськими комуністами, як „позитивний причинок" до мирних спроб розв'язання ситуації, проте Юґославія вважає, що воно повинно переводитись єдино „правильним шляхом", яким є переговори на форумі Об'єднаних Націй. Тіто розіслав свою ноту в цій справі цілому рядові невтральних держав: Бірмі, Індонезії, Індії, Швеції, Етіопії, а також Греції. У своїй ноті Тіто підкреслює, що Захід найкраще забезпечить свої інтереси, якщо переговорюватиме з арабськими країнами „на базі повної рівности".

ЗДА Й АНГЛІЯ ПРИГОТОВЛЯЮТЬ ВІДПОВІДЬ ХРУЩОВУ

Вашингтон. — З'єдинені Держави виготовили вже проєкт відповіді Хрущову на його пропозицію перевести негайно конференцію „на вершинах" з участю п'ятьох держав (ЗДА, Англія, Франція, СССР і Індія) та генерального секретаря Об'єднаних Націй Гамершилда. Цей проєкт узгіднюється тепер з союзниками Америки. Хрущов пропонував, щоб „вершинну" конференцію відбути вже у вівторок 22 липня ц. р. у Женеві або в Ню Йорку. Очевидно, що цей речинець відразу був нереальний. По суті, американська відповідь — як твердять газети — не відкидатиме виразно, але й не прийматиме, Хрущової пропозиції. ЗДА вважають, що кожна держава може бути репрезентована на Раді Безпеки таким державним мужем, якого вона туди вишле, это ж не є виключене, щоб на терені Об'єднаних Націй справу обмірковували також самі голови держав. Американська відповідь зверне увагу, що саме Совєтський Союз зірвав, чи загнав у сліпий кут переговори в Москві над приготуванням конференції „на вершинах". Вона застерігається теж проти вічного прозивання американсько - англійської акції на Середньому Сході „агресією". З-посеред союзників Америки — найбільш буцім-то, натискає на Вашингтон Англія, щоб прийняти Хрущову пропозицію. Англійський уряд стоїть з свого боку під сильним тиском збоку соціялістичної опозиції, віддавна захопленої перспекоивою безпосереднього „говорення" з Москвою. Також Канада заявилась за прийнаттям пропозиції про зустріч голів великих держав. Зате Франція неохоче ставиться до цієї концепції. Вона лякається створити прецеденс, щоб дати Совєтам „право" вмішуватись до вирішування справ в арабських країнах, бо воно було б заохотою для Москви до забирання голосу оакож в справі Альжиру. Італія і Західня Німеччина вважають, що коли б прийшло до конференції „на вершинах", то і їхні прем'єри повинні брати участь у такій зустрічі.

Доллес полетить до Лондону на конференцію держав Багдадського пакту

Лондон. — Сподіваються тут приїзду під кінець тижня державного секретаря Джана Фостера Доллеса на конференцію держав Багдадського пакту, *яка має початись в Лондоні в понеділок 28 ц. м.* До Багдадського пакту належать: Англія, Іран, Ірак, Туреччина і Пакістан. Названі чотири мусульманські держави мали відбути з'їзд своїх голів 14 липня ц. р. в Істанбулі, але той з'їзд не відбувся з уваги на революцію в Іраку і вбивство короля Файсаля II за кілька годин перед його плянованим відлетом до Туреччини. Ірак формально ще не випустив з Багдадського пакту, але він напевне зробить це. Проте державний секретар Доллес — як пишуть газети — хоче своєю приявністю на конференції підтримати її повагу та переконати її членів, щоб зберегти Багдадський пакт без уваги на приявність чи неприявність Іраку. *Не виключають, що* З'єдинені Держави, які належали тільки до фінансової і військової комісій того бльоку, тепер офіційно приступлять туди, щоб дати повну ґарантію безпеки Туреччині, Іранові й Пакістанові. За часописними коментарями, відпав тепер головний арґумент, чому до цього часу ЗДА не присупали до Багдадського пакту, а саме — гострий спротив З'єдиненої Арабської Республіки проти членства Іраку, як арабської країни і члена Арабської Ліги, в Багдадському пакті.

Хрущов запросив шаха Ірану до Москви

Тегеран. — Шах Ірану Різа Палеві дістав запрошення від Хрущова — приїхати з відвідинами до Совєтського Союзу. Ці запросини прийшли дуже несподівано, бо іранський міністер закордонних справ, прийнявши совєтського амбасадора Ніколая Пеґова, сподівався почути радше нову пайку погроз, щоб Іран не зважився виступати проти нового режиму сусіднього Іраку. Замість того — Пеґов був „дуже сердечний" і примирливий. Часописи пояснюють, що Совєти, видно, вважають достаточним ґарантом безпеки Іраку і миру в тій частині світу — півмільйонову армію, зосереджену вздовж совєтсько-іранського кордону. Не відомо ще, чи шах прийме запросини і поїде до Москви. Хоч новий уряд Іраку запевняє про бажання жити в згоді з усіми своїми сусідами і з західнім світом, проте в Ірані сподіваються, що коли той іракський уряд скріпиться, то робитиме клопіт Іранові, особливо в сумежній провінції Кужістану. — В королівському палаці саме у понеділок 21 липня пред'явив свої вірчі грамоти на спеціяльній церемонії у шаха — новий американський амбасадор Едвард Томпсон Вейлес, який у короткій промові прославляв Іран, як „вартісного союзника" ЗДА, дармащо між тими двома країнами нема формального союзницького договору.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Венесуелі**, контр-адмірал Вольфґанґ Лярразабаль, прийняв запрошення віце-президента Ричарда Ніксона прибути з відвідинами до ЗДА.

● **На Алясці**, в 49-му стейті ЗДА, йде закулісова боротьба між обома партіями за кандидатури на становище губернатора, двох сенаторів та конґресменів. Вільям А. Еґан, один із членів делеґації, яка приспішувала у Вашинґтоні справу прийняття Аляски в склад ЗДА, заповів був свою кандидатуру на сенатора, але змінив своє рішення і кандидуватиме на губернатора. Він не хоче виступати проти іншого демократа, Е. Л. Барлетта з Фербенксу.

● **Після введення нової поштової тарифи з днем 1. серпня** ц. р., державні установи стейту Ню Йорк витрачатимуть річно на півмільйона долярів більше на поштові оплати. У Нюйоркському департаменті податків і фінансів, який веде найширше листування, обчислили, що його витрати на поштові оплати зростуть на $166,000.

● **Римо - католицький** архиєпископ у Боффало, Джозеф А. Берке, промовляючи в тому місті на крайовому з'їзді організації Католицьке родинне життя, гостро виступив проти псевдонаукових теорій про загрозу перенаселення світу. Він твердить, що це вороги християнства фабрикують алярмуючі вістки про небезпеку, зв'язану з приростом населення, щоб поборювати один із канонів Церкви, який противиться контролі народин.

● **В Ню Рачелі**, в стейті Ню Йорк, 375 резервових старшин переходять спеціяльний курс, як допитувати полонених, як розшифровувати світлини з ворожого терену і інші справи на передовій фронтовій лінії. Між цими резервістами є молоді адвокати, професори, журналісти, поліційні старшини й інші професіоналісти. До цієї школи шукають передусім осіб, які знають чужі мови. Командантом школи є полк. Фредерік Б. Кук, декан учительського каледжу в Денбері в стейті Коннектикат.

У СВІТІ

● **На водних перегонах під Москвою**, що відбулися минулої суботи на просторі 2,000 метрів, 8-членна веслярська дружина Вашинґтонського університету перемогла совєтську дружину „Труд" з Ленінґраду. Америлканські веслярі випередили совєтський човен на півтори довжини човна. На перегонах приявним був також американський амбасадор Левелин Томпсон. Після закінчення перегонів відіграно американський гимн, що його всі присутні вислухали стоячи. Саме попереднього дня зорганізована большевицькими властями багатотисячна юрба в Москві вибила всі вікна в амбасаді ЗДА.

● **У південно - східній частині Юґославії**, внаслідок вибуху, що з нез'ясованої причини мав місце в тунелі біля гідро електрівні, 42 робітники були відрізані від світу. Рятівники з газовими масками на обличчях не змогли ввійти вглиб тунелю. Рятункову акцію припинено.

● **Французький уряд** припинив слідство в усіх справах, зв'язаних із плянованими у половині травня заворушеннями, що погрожували вибухом громадянської війни. Після приходу до влади ген. де Ґоля, деякі особи, проти яких ведено слідство, дістали високі державні становища.

● **Англійський єпископ** д-р Рассел Беррі в Савтвелі, Англія, запропонував обмежити на літній період скількість церковних відправ, щоб таким чином дати духовникам можливість віхати на ферії.

● **Совєтський учений Г. Петровіч** запевняє в останньому випуску Бюлетеню Академії Наук СССР, що „протягом найблищчих років" будуть сконструйовані пасажирські ракети з охолоджуваним повітрям для подорожей на Місяць і інші плянети.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$ 12.00	One year	$ 12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25
В Джерзі Сіти і закордоном:		Jersey City and Foreign Rates:	
На рік	$ 14.00	One year	$ 14.00
На пів року	7.50	Six months	7.50
На три місяці	4.00	Three months	4.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

ВІЙСЬКОВІ ПРИГОТУВАННЯ І ДИПЛОМАТІЯ

За твердженням Генсона Болдвіна з „Ню Йорк Таймсу" — число американських морських піхотинців і інших вояків в Ливані становить 10-12 тисяч і приблизно стільки ж англійського війська в Йорданії. Поважне число американських військ зосереджено в південній Туреччині. Коло 30,000 залоги та морської піхоти перебувають на кораблях Шостої фльоти зосереджених біля ливанських берегів. Так само на Кипрі у гострому поготівлі перебувають англійські війська. Отже, військові заходи, вжиті З'єдиненими Державами й Англією, значно переступають вужчі завдання, зв'язувані безпосередньо з тереном Ливану і Йорданії. Очевидно, що зроблено це „на всякий випадок", рахуючись з можливістю вибуху великої війни. До цієї обережности спонукає факт, що вздовж іранського кордону з совєтського боку зосереджено півмільйонову армію. Совєтський міністер війни Родіон Маліновський заявив, що всі совєтські збройні сили „в постійному стані повної готовости". Правда, циферно ці збройні сили, які, на випадок війни, мали б союзниками понад стотисячну, озброєну Совєтами єгипетську армію і приблизно таку саму армію Іраку, — ці ворожі збройні сили куди більші за зосереджені англо-американські війська. Але західня стратегія віддавна рахувалась з чисельною совєтською перевагою і „балянсувала" відношення збройних сил перевагою якости англо-американського летунства і англо-американської сили вогню. Зрозумілішою мовою це означає — кращу можливість ЗДА й Англії вдарити по всіх невральгічних точках території СССР, аніж можливості Совєтів заатакувати ЗДА й Англію, дармащо Хрущов погрожує знову міжконтинентальними ракетами.

Але всі ці військові приготування не збільшують, а радше поменшують небезпеку вибуху війни, бо ставлять яскравіше перед очі нещастя, яке загрожує людству. І тому бачимо гарячкові заходи дипломатії таки мирно розв'язати конфлікт. З одного боку, ці заходи ведуться на пропозицію ЗДА, на терені Об'єднаних Націй, з другого — береться під увагу або конференцію „на вершинах" під головуванням генерального секретаря Гаммершилда, з участю ЗДА, Англії, Франції, СССР і Індії, як це запропонував Хрущов, або посередництво групи держав, з Італією і Західньою Німеччиною у проводі. Хоч чотириденні наради Ради Безпеки Об'єднаних Націй минулого тижня не дали — з уваги на совєтське „вето" — позитивного висліду, проте, можливості, що їх дає терен ОН, не вичерпались. Але в усіх дипломатичних заходах, які мали б відвернути світ від третьої війни, береться під увагу не тільки „мир для миру", а й ті політичні цілі, що їх треба осягнути внаслідок мирного компромісу. Для західнього світу цією мирною ціллю є: 1. гарантувати, щоб Ливан і Йорданія не зазнали долі Іраку, отже, щоб їх прозахідні режими не впали жертвою кривавого перевороту, підготовленого закордонною пропаґандою, якщо не грішми, зброєю і людьми з-поза тих країн, — і 2. щоб західньо-европейська й американська економіка не втратили середньо-східніх джерел нафти.

Інтервенція ЗДА й Англії в Ливані і Йорданії перекреслила пляни противників тамошніх урядів — включити ті країни негайно в сферу впливів Об'єднаної Арабської Республіки, з черги зв'язаної з Москвою. Однак, ця інтервенція не розв'язала проблеми — забезпеки повної суверенности тих країн надалі й усунення ще більшої загрози, що совєтські впливи в тій частині Азії кріпшатимуть, і що СССР може здійснювати давню мрію московських імперіялістів — всадовитись над Перською затокою. Захід мусить направити свої давні помилки і знайти спільну мову з конструктивним арабським націоналізмом, щоб відтягнути його від Совєтів і прихилити до себе. Одні твердять, що це можна зробити це, що ще не запізно. Інші кажуть, що Ґамаль Абдель Нассер зайшов уже так далеко в своїй приязні до Совєтів, що не всилі буде звільнитись від своїх зобов'язань, навіть коли б хотів. Конференція „на вершинах" у середньо-східній справі була б частинною перемогою Хрущова, бо вона була б перемогою тези, що таки можна відбувати її без попередньої дбайливої підготови, і далі, вона стверджувала б перед цілим світом, що СССР є співвирішним чинником у середньо-східніх справах. На це чуємо відповідь, що Совєти все одно „існують" на Середньому Сході, а вирішним є те, які будуть в майбутньому західно-арабські взаємини. Давні помилки мстяться, і тому так трудно їх направити.

П. Шандрук
Генер. шт. генерал-поручник

ПРОБЛЕМА ВІЙНИ

У березні 1950 року ми подали в статті „Під увагу ЗДА" („Свобода" чч. 60-63) коротку оцінку тогочасного світового положення і думки відносно значення просторів у можливих мілітарних ускладненнях в світі.

Не повертаємось до аналізи імперіялістичних аспірацій Москви та її прагнень у напрямі реалізації замірів. Бо вже тепер, по восьми роках безперервних напружених взаємин між Заходом та Сходом і після конкретних виявів большевицької експансії в Кореї, Індо-Китаї, в Африці, в першій мірі чужими руками, щоб удержатися при поставі миролюбного посередника, здається, вже немає потреби шукати арґументів для насвітлення проблеми зрозуміння, що ситуація у світі щораз гіршає і грає на користь Москви. Вся політика большевиків і їх технологічні для мілітарних цілей досягнення створили для Москви вигідну позицію для ще більшої та ґвалтовної пенетрації її ідеології різними вже випробуваними і у світі знаними дорогами. Застрашуванням, брехнею, підкупом, деморалізацією вона опановує фанатичні й мало освідомлені частини людства ,але одночасно шантажує своїх противників.

У згаданій статті ми передбачили, що „найповажнішим (в першому періоді війни) театром змагання будуть Близький і Середній Схід". Щоправда, досить критичним моментом змагання була Корейська війна, але в політичному й стратегічному (не престижевому) значенні треба вважати її війною з льокальними наслідками. Такої оцінки не можна застосувати до подій в Малій Азії. Не можемо напевно твердити, який буде їх вислід, але передумови їх розвитку дають деякі підстави до прогноз. Знаємо з публічних освідчень президента Айзенгавера, що акція ЗДА обмежена, з одного боку, т. зв. „доктриною Айзенгавера", в генезі якої лежить удержання статус кво і можливість реакції на проби його змінити на основі звернення заінтересованих урядів, а з другого — відсутність можливостей і готовости до інґеренції ОН. Сталося. Президент Айзенгавер використав в інтересі світового миру уділені йому Конґресом повновласті.

Але, як і треба було сподіватися, почалася демагогічна ліцитація з невідомою зрештою ціллю. Слід було б пригадати тим демагогам, що дебати в Конґресі над „доктриною Айзенгавера" тривали чи не більше як три місяці — тоді був час і було місце для передискутування її потреби й значення. Тепер настала конечність повністю підтримати рішення Президента, як це з глибоким почуттям відповідальности зробили екс-президенти Труман і Гувер.

Де, однак, шукати генези всього, що відбувається на просторах Малої Азії, і що, правдоподібно, треба вважати за прелюдію до акції проти Ізраїлю і Савді Арабії. Сумніву, очевидно, нема, що то є большевицька інспірація, що не даремно Нассер відбув подорож до Москви, можливо, вже не по інструкції, але для забезпечення собі, як безпосередньому інспіраторові, всіх на тих просторах заколотів, політичної підтримки, а Москві в тім випадку йшло б про „пробу сил". І здається краще від усіх нашого часу диктаторів, як Сталін, Гітлер чи Муссоліні, вміє Нассер ловити рибу в каламутній воді. І теж дуже вимовною треба вважати його подорож напередодні путчу в Іраку до Тіта. Він і одержав під час обох подорожей приречення підтримки, але не мілітарної, бо, як можна думати, внутрішнє політичне положення в СССР, непевність положення самого Хрущова, непевність щодо наслідків ґльобальних змагань тому не сприяють. Здається, Нассер ще не може мати потреби в мілітарній підтримці в скалі світової завірюхи. Поза всякими льокальними мілітарного значення поштовхами, як загони партизанів або висилка „добровільців" чи засилання різних видів зброї, большевики, здається, не мають можливости, і не мають виразної цілі та потреби анґажуватися — їм певно йде про ослаблення Заходу, але знов же чужими руками. Зрештою, формально ті справи Нассера, з-поза якого виглядає Москва, справи, які власне покищо мають обмежену ціль, не могли б бути підставою до втручання Москви. А ще й тому, що справді мудрим розпорядженням президента Айзенгавера ЗДА вже здобули найважливішу позицію на випадок розширення конфлікту — цілість збройних сил є в стані гострого поготівля, чого не мають большевики, бо не передбачили такої гострої реакції на свою провокацію, очевидна річ на підставі свого попереднього досвіду.

Але то, сказати б, головна частина генези. Похідною генезою була злої пам'яті справа Суезького каналу. Вже давно стало ясним, що Москва в тій афері Нассера побачила слушні підстави для ствердження, що серед західніх альянтів існує розбіжність у поглядах на різні проблеми світового значення, існує політичний опортунізм, прагнення уникнути небезпечних (покищо напевно цілком безпечних) рішень за всяку можливу ціну. Розрахунки московських володарів виявилися помилковими, і то є важливе в синтезі подій — мабуть, до великої війни не дійде, а будь-які заходи Москви вже спізнені, і, мабуть, будуть більше показові та політично галасливі. І нічого поза тим. А заповіджені большевиками маневри на кордоні з Туреччиною й Іраном та ніби змобілізування перестарілих чорноморських „ґальош" мало промовляють політично й мілітарно. Туреччина є не аби-яким противником, а совєтський Кавказ у прикордонних просторах не сприяє швидкому оперативному розгортанню, ну й концентрації великих червоних сил.

Коли в генезі сучасних подій у Малій Азії лежить до певної міри Суезька війна, то треба ствердити — і ми так все думали, — що акція в тій справі не була політично приготовлена, хоч на те часу було досить. Хто в тому завинив, історія ще не сказала, але кожному воякові трудно зрозуміти кунктаторство британських генералів Стоквелла і Кітлея і брак з їхнього боку ініціятиви. Прекрасні її приклади і засаду швидкости удару маємо в дуже повчальному прикладі керівництва війною з жидівського боку генералом М. Даяном. В розгляді Суезької кризи і на підставі оцінки поведінки Нассера, приходимо до висновку, що його остання заява про виплату відшкодування акціонерам Товариства Суезького каналу є політичним блефом, принайменше в світлі сьогоднішніх подій.

Рішення през. Айзенгавера треба визнати за доцільне, політично й мілітарно оправдане.

ТОВАРИСТВО ЧИ ПАРТІЙНА ЕКСПОЗИТУРА

Два роки тому, 16-го червня ц. р., у висліді заходів і інтервенцій гурту свідомих українських студентів та інтеліґентів, поселених у Вроцлаві, засновано з дозволу польського комуністичного уряду Українське Суспільно-Культурне Товариство у Польщі. Згідно з своєю назвою це товариство мало своїм завданням подавати господарську допомогу українцям, виселеним 1947 року із їхніх прадідних земель, і, крім того, організувати культурно-освітню діяльність, зокрема шкільництво, для української національної меншини.

В першому році свого існування товариство дотримувалося у своїй діяльності напрямних, встановлених першим з'їздом українців у Польщі, що був ініціятором його створення, і працювало справді над виконуванням поставлених йому завдань для добра української спільноти, засновуючи сітку своїх відділів по різних містах Західньої Польщі, всюди, де були більші скупчення українців. З розвитком своєї діяльности Товариство почало набирати характеру української репрезентації, піклуючись і про господарські справи і про культурно-освітній розвиток українців у Польщі.

Але саме така діяльність Українського Суспільно-Культурного Товариства виявилося цілком небажаною для польського партійного проводу і він, щоб не викликати багато шуму, усунув із правління Товариства його голову та інших членів проводу, замінивши їх купкою комуністів з українськими прізвищами. Таку саму чистку проведено й по відділах товариства і в органі УСКТ „Нашому Слові", що на протязі першого року намагався бути виразником настроїв і бажань українців у Польщі. Відбувалась чистка під гаслом „безкомпромісової боротьби з українським націоналізмом серед українського населення", прояви якого повидумували і повишукували польські офіційні чинники, щоб спинити започаткований поворот „на своє".

З того часу головним напрямом діяльности Українського Суспільно-Культурного Товариства, очолюваного Боярським і іншими компартійцями із ПОРП, стало організування кампаній і походів проти ... українського націоналізму, виявом якого міг бути щонайбільше зріст національної свідомости серед українців у Польщі і їх зрозуміла нелюбов до комуністичного польського режиму, що виселив їх з рідних земель і розкидав по різних місцевостях, як безправних наймитів, відмовляючи не тільки права на поворот, але й усякої рекомпенсати за відібрану їм землю і господарства. Таких кампаній на протязі останнього року, починаючи з липня 1957-го по кінець червня 1958 року, правління УСКТ і редакція його органу „Наше Слово" провели декілька, викриваючи при тому в інтересі польських органів безпеки щораз нові „ націоналістичні елементи" серед Богу духа винних українських виселенців. Так з суспільно-освітнього товариства УСКТ стало партійною експозитурою для виявлювання „українських націоналістів" і „прищепленої українськими націоналістами отрути".

Експозитурну ролю теперішнього правління УСКТ підтвердив і пресовий орган цього ж „товариства", видаваний у Варшаві п. н. „Наше Слово" (ч. 24, з 15-го червня цього року) у статті: „Два роки існування УСКТ". В цій статті широкі завдання Товариства, встановлені й визначені в 1956 році, зведено до таких, як „включення українського населення до всенародного будівництва соціялізму в Польщі", „зміцнювання зв'язків братерського співробітництва українського населення з трудящими Польщі", „всебічного популяризування справжніх знань про СССР, а особливо УССР", „поширювання української культури національної формою і соціялістичної змістом" і, що найважливіше, „безупинного поборювання проявів українського націоналізму".

Останнє завдання у партійних експозитурників „Нашого Слова" першорядне, важливіше за всі три попередні. „Жадного з перелічених завдань, — пишуть вони у згаданій статті, — не зможемо здійснити, поки не позбудемося цієї прищепленої українськими націоналістами отрути, що призводить до відокремлювання, до бачення в кожному полякові ворога, до звеличування того неславного минулого, коли збройні загони українських націоналістів вели відкриту — колись у спілці з пілсудчиною, а пізніше з НСЗ, ВІН та гітлерівцями — боротьбу з Радянською Україною і з Народною Польщею. Хто з українців, — пишуть погрозливо комуністичні редактори „Нашого Слова", не продумає цього, хто не знайде в собі сили критично віднестися до минулого, той не зможе чесно і щиро здійснювати накреслену статутом мету Товариства"...

Переглядаючи ‚пророблену' за два роки працю УСКТ, автори статті в „Н. С." притягають до підведеного ними балянсу такі речі, що не були й не могли бути ні їхньою заслугою, ні заслугою правління УСКТ, і що ділялися дуже часто навіть проти їх волі. Так, наприклад, хваляться вони „фактом повернення на Люблинщину і Ряшівщину понад 6,000 українських родин", що на ділі відбулося в супроводі скажених атак на цих українців збоку польської адміністрації, і виразного спротиву збоку УСКТ та „Нашого Слова".

Дм. Андрієвський

КАЛАМУТНА ХВИЛЯ

Ефект публікації Є. Онацьким в „Свободі" документів, що стосуються обставин трагічної смерти сл. п. полк. Є. Коновальця, не дав на себе довго чекати. В двох часописах того самого середовища, в той самий час з'явилася стаття того самого автора під наголовком „Джерело націонал-комунізму на еміґрації".

В ній цілий ряд українських пресових органів на еміґрації поставлено під знак націонал-комунізму. Зосібна виділено писання автора цих рядків натяками на його погляди щодо маршала Тіта, УССР, як також в питанні узглядлення дійсности в Україні. Зрештою, щоб у читача не лишалось сумнівів, про кого йде, мене, поряд ще з одною особою, названо по імені.

З статті О. В. виходить, що Андрієвський в останні роки перед війною був інспірований „тими, що приїздили" з краю „ніби як націоналісти", і що він належить до числа націонал-комуністів на еміґрації. Дарма, що досі ніхто не казав і не чув, щоб Андрієвський, поки стати тридцять років тому в ряди українських націоналістів, виявляв себе будь-коли і будь-де марксистом чи просто соціялістом, як то було з іншими. Менше з тим, О. В., не в'яжучись ні фактами ,ні логікою, ні сумлінням, ні питанням відповідальности за свої слова, робить мене відразу комуністом. Тим ніби намагається нищити мене морально й політично. Але, щоб не дати притоки до судової розправи, О.В. орудує інсинуацією, ставлячи риторичне питання: „А хто інспірує таке наставлення тепер?" і обіцяє відповідь на нього за двадцять років.

Особистий характер цієї напасти на мене є очевидний для всякого неупередженого читача статті О. В. Мотивом для неї могли послужити мої писання, а передусім стаття „Невмирущий сатана в бочці", в якій я застерігався проти небезпечної звички спростачувати ідеї ,події, дійсність. При тому я вказав на Д. Донцова, як на майстра в тій штуці. Мені не йшло про особу, якій я сам завдячую багатощо, але про деякі її погляди і методи, що вже давно відкинені багатьма націоналістами, бо вони не витримали проби життя. Ишло про те, що Донцов, переставши творити нові цінності, повторює давні свої помилкові думки і тим дезорієнтує частину українського громадянства обабіч залізної заслони.

Отже, стаття О. В. є ніби відповіддю на ті мої писання з-перед року. Замість дискутувати мої правильні чи хибні думки і позиції, що було б більш гідно і корисно, автор займається інсинуаціями. Замість виступити з відкритим чолом проти мене, він ховається за криптонім. Замість почекати кінця публікацій Онацького і зауваг до них інших осіб, причетних до подій, він, не вчитавшись навіть добре в тексти і плутаючи особи та прізвища, спішиться використати нагоду. Не застановляючись над цілістю справи, комбінуючи своїм звичаєм висмикнені з контексту вирази й уступи, він мало журиться наслідками свого виступу.

Стаття О. В. є лише першим стрілом баталії чи баталій, що їх може викликати публікація Онацького. Цим хочу звернути увагу всіх здоровомислячих, свідомих свого обов'язку і відповідальних осіб нашої еміґрації на те, що згадана публікація вже піднімає каламутну хвилю, яка може наробити не абиякі спустошення в нашім національнім житті.

Щоб тому запобігти, треба насамперед усвідомити, що подавані Онацьким матеріяли є документами нашої спільної трагедії і найменше надаються для спекуляції, для вирівняння особистих порахунків, для жирування. Елементарна пристойність вимагає поставитись до них поважно, уважно і обережно. Треба, щоб особи, яким доля судила брати участь в трагічних подіях і які ще лишились при житті, доповнили й уточнили опис подій. Однак, треба уважати, що невідповідний підхід до них може дуже пошкодити справі визвольної акції. Нижче спробуємо передбачити дальший розвій справи.

Повертаючись до статті О. В., хочемо зазначити марність намагань зачислити мене до націонал-комуністів. Я бо написав не одну і не дві статті, які можна безкарно перекручувати і натягати на якийсь копил. Моя журналістична праця понад тридцяти років дає подостатку матеріялу, щоб звести такі намагання нанівець. Зрештою мої погляди не відосібнені і їх поділяє немало українських патріотів, а їх обґрунтовує немало фахівців. Тож всяка неоправдана критика моїх позицій не лишиться без відповіді. Натомість лишаться без ефекту

(Дальше на стор. 3-тій)

ЧЕРЕМХА, ЧЕРЕМХА РОЗКВІТЛА...

Черемха, черемха розквітла
У лісі, над синю ставка,
Ой, скільки там свіжости
й світла,
Яка тишина там ламка!

Гукнеш упівголоса — миттю
Стократно озветься луна,
І вітер гойда верховіття,
І радісний шум долина.

Десь чахкання чуть паровоза
І голос тягучий ріжка...
Дуби ще бояться морозу —
Нема ні одного листка.

І тільки у вогкім понизі
Зелений туман де-не-де...
Читаю природу по книзі —
Нема більш такої ніде!

Тут кожна берізонька світла
Зваблива, як постать
струнка...
Черемха, черемха розквітла
У лісі над синю ставка.

МИХАЙЛО КЛИМЕНКО

Житомир, 1958

Мілена Рудницька

БОРОТЬБА ЗА ПРАВДУ ПРО ВЕЛИКИЙ ГОЛОД

(6)

Деяким чужинним журналістам, що не були акредитовані совєтським урядом, пощастило попасти в Совєтський Союз на кілька тижнів чи місяців. Вони мали більшу свободу рухів і вислову від тих колеґ, які залежні були від совєтських цензорів. Після повороту в Европу чи в Америку вони опублікували свої спостереження в пресі або окремими виданнями. Дуже цінним джерелом інформацій про події в Україні були свідчення інших очевидців, напр., господарських експертів і комерсантів, що їздили до СССР як представники промислових і торговельних підприємств. Навіть не всі туристи, які подорожували до Москви, червоної Мекки, через аґенції „Інтуриста", були вражені сліпотою. Знайшлися між ними такі, які, побачивши большевицьку дійсність і розчарувавшись в ній, поділилися згодом своїми спостереженнями. Також від випадкових відвідувачів, ціллю подорожі яких було відвідати родину, світ дістав низку першорядних інформацій.

Ще інша категорія свідків — це так звані поворотці. Були це здебільшого німці й румуни, що довгі роки жили на Україні попавши туди ще як полонені в першій світовій війні. Затримавши своє громадянство, вони, гнані голодом, покидали леґально Совєтський Союз. Приїздили вони на Захід переважно через балтійські держави.

Також малій частині німців-меннонітів пощастило виїхати леґально з СССР. Були це німецькі колоністи, які поселилися на Україні ще за цариці Катерини. Ті, що не могли врятуватися виїздом, писали розпачливі листи до німецьких організацій за кордон. Ці листи з благанням про поміч друкувалися в німецькій пресі і виходили окремими збірками. Вони багато спричинилися до поширення відомостей про голодову катастрофу на Україні. Приходили листи й від жидів в Україні до родичів в Америці. Також і наші люди на західньо-українських землях діставали інколи алярмуючі листи від друзів в Україні.

Джерелом інформацій про Голод та його, так би мовити, намацальним доказом були українські селяни, яким пощастило пробратися через Збруч або Дністер. Найчастіше тікали через Дністер на румунський бік. Були випадки втечі до балтійських держав, навіть до Фінляндії. Велика більшість утікачів гинула від куль большевицьких прикордонників або тонула в холодну й темну ніч у ріці, бо західні кордони СССР були обставлені зміцненою сторожею з поліційними собаками. Румунська статистика подавала, що від 1-го січня до 13-го березня 1933-го року перейшло через Дністер 1,055 утікачів. Репортери букарештських газет приїздили на кордон і згодом публікували інтерв'ю з утікачами.

Отож, як бачимо, шляхів, що ними припливали відомості про катастрофу, було чимало. Світ про неї знав, або, точніше, міг знати. Хто мав уші, міг чути, бо голоси тих усіх журналістів, подорожників, господарських експертів тощо, які на власні очі бачили всі страхіття Голоду і весь наш поруйнований край, це не був шепіт одного лікаря чи місіонера на Далекому Сході, — це був дзвін, що бив на сполох.

Світова преса і Голод

Нам вдалося зареєструвати понад 200 голосів чужинецької преси з 1932/34 рр. про голодове лихоліття України. Ясна річ, що ті статті, повний текст яких є в наших руках, і ті, з якими ми мали змогу познайомитись тільки в уривках — це тільки мала частина голосів чужоземної преси на тему Великого Голоду.

Є між ними лаконічні повідомлення, а саме телеграми кореспондентів, надсилані з території Совєтського Союзу або в сусідніх країн; є широкі дописи; є інтерв'ю з очевидцями, що вернулися з України, та спостереження подорожників; є науково-дослідні статті знавців совєтських справ, є також і редакційні статті. В цьому газетному матеріялі є абсолютно все про голодову катастрофу. Є докладна аналіза її господарських причин, критика большевицької політичної і економічної системи, характеристика метод насильної колективізації. Прочитаєте потрясаючі описи тодішньої України: вимерлі села, поля, зарослі бур'янами, хмари селян, що мандрують з торбами на плечах на північ за хлібом, станції, завалені масами народу, що чекають на поїзди і жебрають хліба, вантажні вагони, заладовані українськими селянами, яких вивозять на Сибір, вулиці міст, укриті трупами... Є в цих описах увесь жах страждань від голоду, вся людська трагедія. Є картини психологічного отупіння й моральної деґрадації людини. Є роздираючі серце зображення безпритульних дітей, — дітей, що на смітниках шукають обгризків, — дітей, що їдять траву, — дітей, що не вміють сміятися, — дітей, подібних більше до диких звірят, ніж до людських істот... Є ґалерія неймовірно твердих, завзятих, закам'янілих з болю українських селянок. Є картини такі сильні, змальовані так майстерно, що в українській літературі на цю тему не знайдете, мабуть, нічого сильнішого.

У багатьох статтях знаходимо правильну інтерпретацію причин Голоду: автори пов'язують катастрофу з національною політикою совєтського уряду, вказуючи на те, що большевики хотіли такими методами здушити самостійницькі прагнення українського народу. Але не всі автори усвідомлюють того, що Голод був засобом боротьби Москви з Україною. Деякі з них свідомо силкуються замазати національно-політичне підложжя злочину, уникають навіть назви Україна, а пишуть про „південь Росії" або про „аґрарні частини Совєтського Союзу".

Европейська преса і Голод

Відзначимо головні пресові органи, що друкували статті про Голод, і найвидатніших прихильних нам чужинних журналістів.

В Европі була тільки одна країна, вся преса якої, крім, очевидно, комуністичної, займала в цій справі мужнє становище, а саме — Швайцарія. Дипломатичних взаємин Швайцарія з СССР тоді не підтримувала, жадного швайцарського кореспондента в Москві не було. Знамениті статті про лихоліття України, спричинене політикою московського уряду, друкували чотири головні швайцарські щоденники: „Дер Бунд" (Берн), „Базлер Нахріхтен", „Нойє Цюріхер Цайтунг" і „Журналь де Женев". Цей останній уважали за офіціоз Ліґи Націй і його читали в усіх міністерствах закордонних справ. Щодо авторів статтей, варто запам'ятати редактора бернського „Бунду", д-ра Адольфа Келлера, і редакторів „Журналь де Женев", Мартена і П'єра Бріке. У великій передовій статті з 26 серпня 1933 року П'єр Бріке, характеризуючи політику червоної Москви відносно України, назвав Україну „невральгічною точкою Совєтського Союзу". Назва ця прийнялася в тодішній европейській пресі.

Дуже прихильне ставлення до України займала австрійська преса. З віденських газет статті про Голод друкувала католицька (християнсько-соціяльна) „Райхпост" і ліберальна „Нойє Фрайє Прессе", яка мала у Москві власного кореспондента (Ніхолас Бассехес). Відень був осідком Міжконфесійного Комітету допомоги голодуючим Совєтського Союзу, створеного й очолюваного кардиналом Відня, архиєпископом Теодором Інніцером. Цей факт спричинився до популяризації справи між місцевим громадянством, бо згаданий комітет публікував у віденській пресі свої комунікати й матеріяли про Голод. Керівник Комітету, д-р Евальд Амменде, довголітній секретар Конґресу Европейських Національностей, надрукував у „Райхспості" два великі меморіяли в справі Голоду.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Балтімор, Мд.

Літня Студентська Конференція

З ініціятиви Українських Студентських Громад Балтімору і Трентону, відбулася 28 червня 1958 р. в Балтімор Літня Студентська Конференція, в якій взяли участь представники або окремі студенти майже з усіх студентських осередків сходу ЗДА — Балтімор (16 учасників), Трентону (11), Ню Йорку (5), Филаделфії (2), Вашингтону (1). В Конференції взяли участь голови УСГ Филаделфії — Осип Цікало, Трентону — Дмитро Січ і представник та член Екзекутиви Фонду Катедри Українознавства — Володимир Бакум. Нажаль, через непередбачений випадок голова Організаційної Комісії СУСТА М. Голінатий не міг прибути.

Конференція мала за ціль в першу чергу обговорити справу влаштування Других Студійних Днів і Студентської Інформаційної Конференції у Балтімор в листопаді ц. р. При тій нагоді було поруширено та обговорено ряд інших студентських питань, у висліді чого Конференція рішила рекомендувати Українським Студентським Організаціям і українському студентству в ЗДА (цитуємо за Комунікатом Президії Конференції):

„1. Взяти чисельну участь в Других Студійних Днях і в Студентській Інформаційній Конференції, в листопаді 1958 р. в Балтімор, які організують Українські Студентські Громади Балтімору, Филаделфії, Трентону, Ню Йорку, Ньюарку і Клівленду (УАСТ ім. А. Коцка).

2. Схвалює і закликає підтримати діяльність УСГ-Балтімор на відтинку допомоги українським студентам в Европі та пропонує, щоби всі Студентські Організації ЗДА включились в організування цієї допомоги, вдержуючи зв'язок та співпрацюючи на місцях з українськими допомоговими організаціями.

3. Відмічаючи вагу організування секцій середньошкільників при Студентських Громадах, Конференція всеціло схвалює почин УСГ-Балтімор, яка перша в ЗДА зорганізувала Український Середньошкільний Гурток (УСШГ) і закликає всі Громади підтримати цей почин і використати час літніх вакацій на підготову організування таких секцій, по всіх студентських осередках. Конференція зобов'язує УСГ-Балтімор подати всім студентським Громадам докладніші інформації про УСШГ в Балтіморі.

4. Високо цінячи почин створення Катедри Українознавства, Конференція закликає все українське студентство підтримати ініціятиву, а Екзекутиву ФКУ — посилити свою працю в організуванні Фондів на Катедру Українознавства.

5. В зв'язку з тим, що в липні 1958 р. припадає 50-ліття відбуття Першого Всеукраїнського Студентського Конгресу, Конференція закликає все українське студентство гідно відмітити цю річницю, влаштовуючи з цієї нагоди відповідні імпрези, дохід з яких був би призначений на посилення студентської діяльности на міжнародному відтинку.

6. Конференція відмічує, що студентські зустрічі і конференції спричиняються до посилення студентської діяльности на різних відтинках, тому рекомендує всім студентським осередкам ініціювати такі зустрічі, які пов'язують студентство різних місцевостей вузлами дружби, сприяють кращому взаєморозумінню, інтелектуальному росту студентства та тіснішe пов'язують його з цілістю українських справ на чужині".

Літня Студентська Конференція в Балтіморі закінчилась веселою товариською вечіркою, на якій учасники мали рідкісну нагоду пізнати себе ближче, обмінятись думками та поглядами на різні актуальні справи. На наступний день частина учасників Конференції (Трентон і Ню Йорк) влаштували прогулку до Вашингтону. Конференція проходила в дружній атмосфері, а всі учасники були одностайні, щоби подібні зустрічі влаштовувати частіше в різних осередках.

Конференцією вела Президія у складі: О. Зінкевич — голова, О. Цікало (голова УСГ-Филаделфія), Д. Січ (голова УСГ-Трентону), — члени, Христя Совган (УСГ-Балтімор) — секретар.

О. Зінкевич

Ню Бритен, Конн.

Засновано Відділ Організації Оборони Лемківщини

В неділю, 6-го липня ц. р., відбулися в Ню-Бритен, Кон., Збори Лемків, на яких засновано новий, 13-ий з черги Відділ Організації Оборони Лемківщини.

На Збори, які відбулися в залі місцевої української православної церкви, а які підготовив спеціально створений Організац. Комітет в складі о. П. Ковальчик, І. Сенцьо, М. Неілко і А. Тилка, явилося досить численно, як на літню пору, українців з Лемківщини та інших теренів України, що проживають в Ню-Бритен, Гартфорді, Бриджпорті й околиці. Серед приявних бачили ми в більшості людей давніше прибулих. З нової еміграції було дуже мало, бо тут не багато осіло новоприбулих. Зокрема треба відзначити, що на Збори громадно прийшли жінки, які творили майже половину прибулих. Це вищує гарний розвиток на майбутнє для новозаснованого Відділу, бо практика показує, що найкраще працюють наші Відділи, у яких жінки беруть активну участь. Від Відділу Організації Оборони Лемківщини в Йонкерсі, за ініціятивою якого було скликано ці Збори, взяли участь — містоголова Управи Петро Курило й член Відділу Степан Женецький.

Збори почато молитвою, яку провів парох церкви о. Петро Ковальчик, що також відкрив збори від імени Організаційного Комітету і пояснив ціль та завдання сходин. Доповідь про положення українців в Польщі, зокрема насвітливши долю, чи вірніше недолю українців з Лемківщини, виголосив п. Степан Женецький з Йонкерсу.

Після доповіді та короткої дискусії, у якій були запити і відповіді про саму організацію і про те, в який спосіб ми переводимо збірку та пересилаємо допомогу українцям у Польщі, прияві одноголосно схвалили, що Організація Оборони Лемківщини провадить корисну роботу та що бажають заснувати її Відділ в Ню-Бритен. Тоді приступлено до вибору Управи Відділу, до якої увійшли: Іван Сенцьо, ст. — голова; Степан Фаль — містоголова; Михайло Неілко — секретар; Антін Тилькляк — скарбник; Андрій Паляк — фін. реф. Контрольна Комісія: Теодор Копка — голова, Антін Котик і Антін Павлюк — члени.

Дальший провід нарадами Зборів, якими досі проводили о. Ковальчик та члени Орг. Ком., перейняє новооб. Управа Відд., а її містоголова (голова через родинні справи не був прявний на Зборах, але дав згоду на свій вибір) подякував присутнім за вибір та закликав прияних піддержати Управу при організації Відділу. Збори закінчено молитвою.

Вже по закінченні нарад переведено серед прияних збірку, яка принесла 25,20 долярів. Цю суму розділено за вказівкою нової Управи так: 5 дол. на початкові видатки Відділу ООЛ в Ню-Бритен; 5 дол. на зворот коштів друку летючок- запрошень та членських виказок, і 15,20 дол. на пресовий фонд „Лемківських Вістей".

Ст. Ж.

Дітройт, Миш.

Відвідини Проф. Ю. Бойка

На запрошення Центральної Управи Організації Державного Відродження України прибув з Европи до Америки голова Незалежної Асоціяції Совєтознавців, професор УВУ в Мюнхені, член Проводу ОУН, проф. д-р Юрій Бойко, і тут під протекторатом УККА відвідав багато міст із більшим скупченням українського населення, де дав доповіді на різні теми. В Дітройті перебував проф. Бойко в днях 4-го і 5-го липня ц. р. Першого дня вечорі проф. Бойко мав зустріч з членами Відділів ОДВУ і УЗХ в Українському Народному Домі. Гість поділився з присутніми своїми враженнями з терену ЗДА, а також подав вісті з Европи. За скромною перекускою, яку подали членкині УЗХ, зустріч при цікавій тематиці протягнулася майже до півночі.

Дня 5-го липня в тім самім домі, у вечірніх годинах, відбулося прилюдне віче, на якому проф. Бойко виголосив доповідь на тему: „Сьогоднішні національні зудари в СССР і перспективи визволення України". Доповідач на багатьох прикладах теперішньої дійсности в СССР, на частих конфліктах поневолених народів з Москвою, доказував, що народи в зударах з Москвою здобувають собі щораз більші права, що означає певні і може не дуже вже довгий шлях до перемоги. Великий розділ своєї доповіді посвятив проф. Бойко справам України. На прохання одного з вічевиків проф. Бойко виголосив ще й другий, досить обширний реферат про Незалежну Асоціяцію Совєтознавців, а в своїх відповідях дав деякі відомості про Інститут Совєтознавства.

Обидві доповіді, а може більше дискусія, викликали велике заінтересування у присутніх, що видно було із запитань і дискусії, які були дуже живі. Забирали голос д-р Перейма, пастор Кузів, проф. Дольницький, пп. Захования, Мойсюк, Скоп, Трепет, Зубальський і інші.

На вічу започатковано збірку на Незалежну Асоціяцію Совєтознавців, яка в перших днях дала в готівці $422,50, а задекларовано $215. За збіркою грошей Асоціяція видасть велику книгу в англійській мові п. н. „Московське коріння большевизму".

іб

Другий стипендист „Тризуба"

Є в Америці багато українських установ, політичного і фінансового характеру. Одні менші і бідніші, інші великі багаті. Різну діяльність виявляють вони і безперечно всі хочуть помагати українській визвольній справі. Всі ті, що роками ходять на збори різних більше чи менше об'єднаних комітетів, знають добре, які палкі промови виголошують делегати українських організацій.

Ігор Курилів

Щадничо - Позичкова Спілка „Тризуб" в Шикаго не обмежується до словних побажань успіхів для курсів українознавства на „Союзівці". Вона свої слова піддержує відповідними ділами, бо відомо, що слово без діла мертве єсть! Культурно-Освітнім Курсам на Союзівці „Тризуб" посилає двох стипендистів: Христю Бережан, знімка якої буде у „Свободі" і Ігоря Курилова з Судбури в Канаді, знімку якого містимо тепер.

Петро Пуцило,
екзекутивний директор „Тризуба".

Шикаго, Ілл.

Зразок „вірної" історичної інформації

Неодноразово маємо нагоду читати в американській пресі, чи навіть в книжках, що мають претенсії до наукових, або слухати доповідей чи радієвих або телевізійних передач на теми української чи Східної Европи, при яких не знаємо, чи нервуватися, чи брати їх на карб неповнінформованости або наївности. Очевидно, як вже нераз була нагода вияснювати в нашій пресі, причина цього лежить передовсім у часто свідомім перекручуванні історичних фактів нашими противниками в різних місцях, де вони мають доступ і послух, будь вони з університетської катедри, чи при редагуванні енциклопедій або газет. Тому нашим завданням є пильно вишукувати оті свідомі чи несвідомі помилки і їх спростовувати, бо до голосу читача чи глядача вже хочби із бизнесового, якщо не іншого боку, тут мусять прислуховуватись видавець, власник радієвої чи телевізійної стації. І треба стверджувати дити, що часто такі спроби мають успіх.

Зразком одної з таких перекручених інформацій, в тому випадку радієвої, може послужити такий факт Наші слухачі в Шикаго, що мали нагоду слухати перед кількома тижнями передачі відомого радієвого коментатора Пол Гібзона зі стації ВББМ на тему козаків і їх „московського походження з домішкою польської і татарської крови", довідалися при тій нагоді, що колишній провідник козаків — якийсь „Мазепа" — у спілці зі шведським королем Карлом XII не мав щастя у боротьбі з царем Петром і після програного бою повтікав з недобитками до Туреччини, а вірні цареві козаки вибрали собі нового провідника — Батурина (!!), погналися за Мазепою, піймали його і ось що з ним зробили: спалили його портрет, виклеїли його, а відтак вбили на паль та перерізали йому нещасному горло! Чоби перетали йому горло, якщо вже стирчав на палі, не сказав цей коментатор, можливо з московського „милосердя", щоби довше не мучився...

Особа Мазепи все цікавила не тільки істориків, але і поетів та драматургів світової літератури, зокрема його романтичні, більше або менше правдиві пригоди, але ніхто з них, навіть Байрон, при його великому таланті і фантазії, не видумав такої жорстокої смерти Гетьмана, як коментатор радієвої станції ВББМ. На жаль, такі сумнівні радіопередачі, що пускаються поширювати історичні акти далекої України серед своїх слухачів, уповаючи на їх незнання і безкритичність. Наша реакція: Від Ліги Американців Українського Походження, що має вже здавна практику у тій ділянці, вислано книжку про Мазепу американського історика Менінга (видання УНСоюзу) з відповідним листом на тему правдиволінформацій.

Але скільки таких і подібних „інформацій" іде різними дорогами між американську суспільність, а коментатори, редактори, чи наукові не находять у своїй шкідливій для громадянства „праці" ні слова відпору.

В. Н.

КАЛАМУТНА ХВИЛЯ

(Закінчення зі стор. 2)

всякі погукування і спроби застрашити мене.

Може статися, що публікація одних матеріялів і жируванія на них потягне публікацію інших. Може статися, що каламутна хвиля, штовхана нездоровим смаком до скандалістики, гонитьбою за сенсаціями, бажанням вирізнятися серед метушні особистої чи групової порахунки, вимагатиме виявлення нищости деяких елементів. Уже тепер навколо публікацій Онацького панощаться всякі чутки, вигадки, нісенітниці, передавані дотепер на вухо. В них слідно намагання компромітувати насамперед націоналістів і націоналізм взагалі. При тому жертвами падуть не лише живі, але й покійники, не лише „герої" теперішніх сенсацій, але й самі спричинники їх.

Може статися, що каламутна хвиля, раз прорвавшись вже на пресовому фронті, переллється на шпальти українських і чужинних часописів, що полеміка витворить серед нашої спільноти атмосферу взаємної недовіри, закидів, підозр. Та хай не тішаться противники націоналізму, що на цім потерплять націоналісти. Ціла українська еміграція може стати вогнищем самопожирання і терором внутрішнього розкладу. Про це вже подбають наші вороги. І то тим більше, що підупад еміграції неминуче ослабив би національні позиції в самій Україні. А кому це на користь, запитаю з О. В. і „їже з ним"?

Отже, щоб не дійшло до найгіршого, яке можна і треба передбачати, мусимо застановитися над публікаціями Онацького і ефектом від них дуже уважно. Мусимо не піддатись „спокусі пописатись", мусимо контролювати себе, своє поступовання і свої висловлювання, публічні чи приватні, стосовно тих публікацій і описуваних в них подій. Мусимо діяти не ресантиментами, але згідно з голосом розуму, сумління, свідомости нашої відповідальности. А тим, що вже звихнулись, треба сказати: Гальт! не робімо дальших помилок!

Те, що написано вище, я міг би сказати деяким редакторам. Але чи можна бути певним, що вони б мене зрозуміли правильно, і чи моє звернення до них не видалося б їм виявом страху, намаганням затамувати неприємні справи? Маю враження, що так. Тому рішую це прилюдно, беручи за свідка цілу громаду. Тож будьмо обережні і числімось з наслідками наших чинів і слів. Не робімо з нашої трагедії балагану. Це не гідно українського патріота і людини. А щодо О. В., то ліпше забути його виступ, бо він, не вважаючи на свої слабості, направду багато прислужився Україні.

Короткі Вістки

● На Кипрі згинуло від терористичних замахів ще сім осіб — 4 турки і три греки. Якщо раніше індивідуальні акти терору відбувались з-правила по містах і стосувались осіб, політично заангажованих, або активно співпрацюючих з англійською адміністрацією, то тепер набрали вони масового безоглядного характеру. Так, напр. зничев'я застрелено на полонині овечого пастуха, грека, поранено двох турків, що їхали в цивільному автобусі на сільському шляху, і кинено бомбу в будинок відділу освіти в Нікозії. Архиєпископ Макаріос, лідер кипрських греків, в листі до англійського губернатора Фута, запевняв, що він співпрацюватиме в справі спокою і миру.

● Крайова організація жидівської молоді в ЗДА закинула була центральну організацію муринів у ЗДА, як одну з установ, що дістають від неї субвенції. Одначе, ту постанову зревідовано і муринській організації признано $25, як символічний даток для підкреслення расово - релігійної толеранції. Ця жидівська організація гуртує молодь з 560 зреформованих жидівських церковних громад.

● У Монтреалі (Канада) озброєні вломники зв'язали чотирьох службовців гуртової кравецької фірми і забрали товарів на $100,000.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ЗАКЛИК ДО УКРАЇНЦІВ АМЕРИКИ

Українці!

В січні місяці цього року завершилося 40-ліття великого здвигу Українського Народу до волі й державности.

Ми, українські політичні організації в З'єдинених Державах Америки, рішили звеличати цю славну річницю не лише імпрезами, а й тим, щоб в 1958 р. помогти вислати нашу славну Капелю Бандуристів до країн вільного світу. Хай своєю співом і звуками бандур пригадує людям доброї волі всіх народів і всіх рас, що Україна живе й прагне до волі, що вона ніколи не зречеться жити своїм власним життям, як окрема держава.

До Вас звертаймуться збирачі з підписними листами Товариства Приятелів Капелі Бандуристів в Дітройті. Серед них будуть люди різних політичних переконань і різних віросповідань. Не випустіть їх з порожніми руками! Жертвуйте на Фонд Капелі, що зможете!

Ваші пожертви причиняться до прославлення імени України у цілому світі та з'єднання для неї щирих приятелів.

Наша ціль — допомогти зібрати 100 тисяч долярів на потреби Капелі, щоб вона бездоганно підготувалася та виступила в найкращих залях західнього світу.

Щоб залунали струни бандур і голоси наших бандуристів у вільному світі, мусять насамперед зазвучати Ваші серця голосом жертвенности.

УКРАЇНЦІ! ВЕЛИКА СПРАВА У ВАШИХ РУКАХ!

За ОДВУ: В. Різник, м. голова, В. Михайлів, секретар.
За ООУП з: Р. Ільницький, голова, М. Галів, секретар.
За ОУРДП: М. Воскобійник, голова, Степаненко і Новицький, заступники.
За ОУС: І. Паливода.
За ООЧСУ: І. Вовчук, голова.
За УГО (А): М. Гаврилів-Буяр, заст. голови, П. Чемний, секр.
За СУНД: К. Паньківський, голова, О. Олесницький, секр.
За УНДС: Е. Приходько, голова, П. Шпирук.

● Під час Шостого Конґресу Ліги Українських Католицьких Жінок Канади, що відбувся в днях 27—30 червня ц. р., у рямцях Всеканадського Конґресу Українців Католиків, до Крайової Управи ЛКУЖ обрано д-р Стефанію Потоцьку, як голову, Євгенію Саранчук, як секретаря і Розалію Шевчук, як голову Контрольної Комісії.

Читайте українські книжки і газети, бо часто читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

КАТАЛОГ КНИЖОК КНИГАРНІ „СВОБОДИ"

63 GRAND STREET JERSEY CITY 3, N. J.

Належність за книжки просимо слати тільки чеками, або поштовими переказами

(2)

Липа Ю.: Призначення України	1.50
Лотоцький А.: Княжа слава	1.00
Любомирський С.: Жорстокі світанки, роман, 2 томи	2.00
Між славою і смертю 3 т.	2.40
Під молотом війни — 4 т.	8.00
Мандрівка по головних містах земель України — гра для українського юнацтва	2.00
Маланюк Є.: Поезії бр. 2.50 опр.	3.00
Марголин А.: Державний устрій Спол. Штатів Америки	1.50
Мірчук П.: Українська Повстанська Армія	3.00
В німецьких млинах смерти	2.00
Мишута Л. і Драган А.: Українці у вільному світі	2.00
Мудрик М. А.: Світанки і сумерки	1.00
Нагаєвський І. о.: Тернистим шляхом, спогади священика про Березу	1.75
Назарук О.: Роксоляна, іст. повість	2.50
Наш Львів — Ювіл. збірник під ред. Л. Лепкого	3.00
Не забули спом'янути — пам'яткова книжка з нагоди відкриття пам'ятника Т. Шевченка	0.50
Неприцький-Грановський Ол.: Іскри віри	1.50
Осінні узори	1.50
Обірвані струни: антологія поезії бр. 3.00, опр.	3.50
Олесь Ол.: Чужиною — поезії	0.50
З журбою радість обнялася — поезії	1.00
Онацький Є.: У Вічному Місті, спогади	4.00
Островерха М.: Гомін з далека — нариси	1.00
Обніжками на битий шлях 1921-1926	1.00
Без докору, міркування на мист. теми	0.75
Паньківський К.: Від держави до Комітету	2.00
Парфанович С.: У лісничівці	1.50
Інші дні	0.80
Загорілa полонинa	0.80
У Києві	0.75
Пасічник М.: З вишневих садів — збірка новель і опов.	1.25
Пасічник П.: Петро Гордієнко, поема	2.50
Перелісна К.: Ой, хто там	0.80
Для малят про звірят, віршики для дітей	0.60
Петлюра С.: Статті, листи і документи бр. 6.00, опр.	7.00
Підручник громадянства (Citizenship Handbook)	0.50
Прокоп М.: Україна і українська політика Москви	1.00
Повстенко О.: Катедра св. Софії у Києві	12.50
Подвезько М. Л.: Українсько-англійський словник	5.00
Англійсько-Український словник	4.00
Понеділок М.: Вітаміни — гумористичні образки	2.00
Понеділок М.: „А ми тую червону калину..." (п'єса на 3 дії і п'ять картин)	0.50
Полтава Л.: Чи зійде завтра сонце	1.00
Рабій М.: Напередодні (історичні нариси)	1.00
Радзикевич Г.: Історія української літератури І, ІІ, ІІІ	4.50
Ріпецький С.: Українське Січове стрілецтво	6.00
Савицька І.: Наша хатка	1.00
Сагайдачний П.: В його тіні — нарис	0.75
Соколовський О.: Богун, іст. роман	3.00

Замовлення враз з належитістю слати на адресу:
"SVOBODA", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

У 25-річчя МАТУРИ В ЖОВКВІ

20-го червня 1958 року минуло 25 літ від дня нашої матури в Жовкві. Аналізуючи минуле, насуваються мені думки, з якими хочу поділитися передусім з товаришами з шкільної лавки. А їх осталась між живими лиш горстка. Наскільки знаю, то на терені Америки і Канади є нас всього трьох, а саме: о. Богдан Остапович, парох Лякаванни коло Боффало, інж. Роман Банах в Торонто, Канада, і д-р Володимир Боднар в Клівленд, Огайо. Тоді, цього пам'ятного дня 20-го червня 1933 року, було нас Українців біля 20 — хлопців молодців — а на загальне число 50 абітурієнтів було біля 25 поляків, з різних частин передвоєнної Польщі, і 5 жидів. Не маю точних даних про долю всіх українців-матурантів з 1933 року, а вістки тяжко перевірювати. По всяким даним треба, на жаль, припускати, що з нас не більше як 30% осталось між живими, решта загинула на полі слави в рядах Дивізії і УПА в боротьбі з большевизмом, а ще інших закатовано серед страшних мук в підвалах НКВД в Жовкві і інших місцевостях України.

Жовква, це мале містечко, біля 10,000 мешканців, на залізничій лінії Львів-Рава Руська, в віддалі яких 35 км. від Львова. Містечко гарне, мов писанка, ціле пишаться і тоне в зелені садів і парків. Недалечко лісок-гай, назвою „гарай", до якого ми залюбки ходили. Місто з історичними пам'ятками, згадати б будівлі — руїни замку гетьмана Жолкевського, де і примістилась гімназія імени цього ж гетьмана. На спеціяльну увагу заслуговує церква Отців Василіян, в прегарнім бароковім стилю, розмальована якраз перед вибухом другої світової війни артистом-малярем проф. Буцманюком. Отці Василіяни мали свій монастир, відому друкарню і свою посілість-фільварок. В місті ряд українських культурних і економічних інституцій, як Просвіта, Повітовий Союз, Маслосоюз і інші. Щонайменше 40% молоді в гімназії і учительськім жіночім семінарі становили українці. І при всій питомій полякам нагінці на українську молодь, гімназисти твердо і суцільно трималися своєї церкви і народу. Дійшло до того, що мимо силою накиненого поляками формально польського характеру гімназії, серед української молоді були дуже популярні ідеї тайного Пласту і ОУН. В дні, вільні від науки, молодь відбувала практичні вправи і теоретичні лекції в рядах тайного Пласту, хоч організація його була в нашій гімназії строго заборонена. Ми мали свої релігійні і культурні студентські товариства і свій гарний хор під проводом Вол. Хоми, потім священика, та точно і святочно відбували свої екзорти під проводом катехити бл. п. о. Шамбеляна Погорецького. З числа українців-професорів нашої гімназії треба згадати головно бл. п. проф. Івана Сокола (від математики і фізики), що помер на скитальщині в Німеччині, бл. п. проф. Юхновича (від нім. мови) — розстріляного німцями в часі другої світової війни і проф. Матковського (від латини) — які в координації з нами сміло і мужньо відбивали всі затії польонізації і польського цькування. З часом ми вибороли собі години навчання української мови і літератури. Подавляюча більшість українських учеників рекрутувалася з самої Жовкви і довколишніх сіл, як Бутини, Мости Великі, Двірці, Боянець, Смереків, Скварява, Сопошин, Мокротин, Крехів, Глинсько, Куликів ітд. Крім вже згаданих матурантів, згадати б слідуючих: Брати Хоми, Маціха, Завада, Бутинець, Малиновський (опісля священик, арештований і засланий на каторгу), бл. п. Дизьо Породко, пізніше професор нім. мови в гімназії в Яворові (помер в часі війни на хворобу легенів коло Грацу в Австрії), бл. п. Євген Світій, закатований в жорстокий спосіб большевиками в льохах НКВД в Жовкві, і його брат Роман, дивізіонер, що згинув в рядах УПА, захищаючи рідну землю перед червоними варварами, По відомостям з-поза залізної завіси, большевики зліквідували фізично наших свідомих українців-громадян Жовкви і околиць. Священиків оо. Василіян-монахів розстріляно, а частинно запроторено в сибірські тайги. Церкву і монастир знищено, а також зліквідовано багато наших установ. Навіть назву міста Жовкви змінено на Несторово — на честь совєтського летуна, що згинув там в останній війні.

З нагоди чвертьстоліття нашої матури в Жовкві хочу передусім вшанувати пам'ять тих наших колишніх матурантів, які в розквіті сил і молодости склали свої голови на жертовнику Церкви і Батьківщини,

Наприкінці хочу апелювати до товаришів шкільної лави піддержати активно мою думку про наш спільний з'їзд на терені Америки чи Канади. З огляду на корисне географічне положення, як перехідний пункт між Америкою і Канадою, пропоную м. Боффало, або Ниагра Фоллс. Всякі запити і пропозиції в справі з'їзду прошу слати на нижче подану адресу.

Ґавдеамус ігітур!

Д-р Володимир Боднар, 3733 В. 47 Пл. Клівленд, 2, Огайо.

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

Доповідь проф. П. Одарченка — „Нові праці з совєтського шевченкознавства".

16 травня ц. р. відбулася конференція літературознавчої секції УВАН у ЗДА, яку відкрив проф. В. Міяковський, сказавши, що завданням Академії є постійно вивчати Шевченка.

П. В. Одарченко почав свою доповідь з розгляду двох книжок - збірників Шевченківських конференцій у Києві, виданих 1955 і 1956 року.

Перша книжка містить доповіді, прочитані на III. Шевченківській конференції у Києві 1954 року. Доповідь академіка О. І. Білецького — „Шевченко і російська культура", в цьому збірнику не надрукована. Решта — десять надрукованих доповідей не мають наукової вартости, а лише пропаґандивне значення. Наприклад, Євген Кирилюк починає свою доповідь від цитат і посилань на Леніна і Сталіна. Наприклад, він пише: „Словами Леніна, адресованими до творчости Некрасова і Салтикова-Щедріна можна схарактеризувати викривальну ролю Катерини". Доповідь Чалого — „Шевченко і Некрасов" повна шаблльонів про українсько-російські культурні взаємини. Автор цитує вислів К. Чуковського про Некрасова і каже, що цей вислів можна прикласти і до Шевченка. Проф. Одарченко процитував місце з „Щоденника" Шевченка, яке Чалий замовчав, бо Шевченко там написав неґативну оцінку Некрасова. П. Одарченко процитував, — як саме Чалий знаходить аналогії у Шевченка і Некрасова. Наприклад, Шевченків вислів — „од молдаванина до фіна на всіх язиках все мовчить" вислів з виразним підкресленням національного поневолення в царській Росії — Чалий порівнює з висловом Некрасова із поеми „Кому на Руси жить хорошо" — „Нет, на Руси, вы знаете, помалчивать да кланяться запрета никому" В іншому місці про слова Шевченка „Та засійся, чорна ниво, волею ясною" він пише „Цей же мотив „сейте разумное" — ми зустрічаємо в творчості Некрасова". Івакин подав антимонархістичні тенденції в творах Шевченка, порівнявши їх з тенденціями в російській літературі. Найоб'єктивніша доповідь — про переклади Шевченка на киргизьку мову. Всього ж з десяти доповідей, поміщених у збірнику, вісім присвячено впливам російської літератури на Шевченка, при чому широко вжито методи характеризувати Шевченка висловами російських критиків про якихось російських поетів: мовляв, ці ж слова можна прикласти і до Шевченка. Обговорювана книжка не є збіркою наукових творів, а є документом часу.

Збірник доповідей IV. Шевченківської конференції 1955 року видано 1956 року. Він містить 17 доповідей і вступну статтю О. І. Білецького, який також вживає вислова . . . „Ці слова Гоголя про Пушкіна можна віднести до Шевченка". Доповідь Новікова цікава з того боку, що він критикує совєтських шевченкознавців за спрощення, намагання підвести під російські шаблльони, замовчування і перекручування. Але в цьому ж збірнику є доповідь Чалого — аналіза поеми „Сон" — повна цитат з Бєлінського і лайки П. Куліша; доповідь кінчається твердженням, що Шевченко в практиці робив те, що Бєлінський пропаґував у теорії. Стаття П. Г. Приходька — „Картина села в поемі „Сон" — теж повна посилань на Бєлінського. Стаття Комаринського з Львівського Педагогічного Інституту про фолкльорні дані у творчості Шевченка — цілком наукова. Чисто описовою є праця Мачури — „К вопросу о лексике и фразеологии русских повестей Шевченка", в якій подано аналізу впливів на російську мову Шевченка церковно - слов'янізмів та українізмів. Також науковою є стаття Ушакова про переклади Шевченка на російську мову. Стаття Коцюбинської про Шевченка в англійських перекладах закидає К. Менінґові, що він намагається відірвати Шевченка від російської культури. З усіх 17 доповідей, вміщених у збірнику, лише 3—4 мають науковий характер.

Далі доповідач згадав про кілька книжок, виданих на Совєтській Україні, в яких є матеріяли про життя й творчість Шевченка. В книзі Чалого — „Становлення українського реалізму" один розділ присвячено Шевченкові. Автор намагається пов'язати Шевченка з російським реалізмом, увесь час порівнює Шевченка з Некрасовим і знаходить місце Шевченкові у загальному російському літературному процесі. Цікаві нові дані є в книжці Іофанова — „Нові матеріяли про життя й творчість Шевченка". Одною з найгірших книжок є видана в 1957 році праця Назаренка та про світогляд Шевченка. Між іншими твердженнями, цей автор пропаґує, що Шевченко був прихильником усього російського і трактує Шевченка, як загально-російського діяча, що боровся проти українських націоналістів. Автор згадує „зграю українських націоналістів", що видали у Канаді Кобзаря. Прізвища коментаторів не подано, пишеться — „вони". Закінчено книжку цитатою з Хрущова від 1939 року.

Отже, на думку П. В. Одарченка, роки 1956—57 не принесли істосних змін в українське літературознавство, а зокрема в шевченкознавство, хоч деякий поступ є: більше публікованих статтей мають науковий характер, публікуються цінні матеріяли, хоч також виходять книжки, що продовжують фалшування.

Доповідач зупинився на совєтських виданнях „Кобзаря", який кожного року виходить великим тиражем, але з певними пропусками і поправками. Наприклад, 1954 року було виключено твір „Розрита могила" та інші. 1955, 56 і 57 років друковано всі твори, за винятком, „Якби то ти, Богдане". Цензура замінює окремі рядки.

Наближається сота річниця смерти Шевченка. УВАН і шевченкознавці усього вільного світу повинні належно підготуватися до цього ювілею.

Л. Д.

АМЕРИКАНСЬКІ ПАРАШУТИСТИ В АДАНІ

Парашутисти із 24-ої американської дивізії, слухають в Адані в Туреччині Служби Божої перед своїм дальшим летом до Ливану.

Жнива на Україні

Як подає москов. „Правда", десятки тисяч аґітаторів і пропаґандистів змобілізовано по містах і перекинуто на села для заохочування колгоспників у переведенні збиральної кампанії. Преса і радіо широко пропаґують „проґресивний, роздільний спосіб збирання врожаю — відомий ще в прадавніх часах кожному сільському господареві спосіб, при якому врожай збирається не відразу з цілої площі, а в міру його вистигання. Як твердить „Правда", цьогорічний урожай на Україні має бути добрий, і доля його — в руках комбайнерів, трактористів та інших механізаторів, які мусять проявити в ці гарячі дні весь свій ентузіязм. Дуже непокоїть „Правду" те, що в ряді областей України замало звертають уваги на догляд за посівами кукурудзи, на хлібоприймальних пунктах не закінчили будову складів та сушарень, не відремонтували під'їздних залізничих шляхів, внаслідок чого можуть бути величезні втрати. Зокрема, на Одещині утворився „розрив" між косовицею і обмолотом, а в інших областях внаслідок невмілої організації праці на токах нагромадилось дуже багато необробленого збіжжя. Причин цього „Правда" дошукується в недостатній масово-політичній роботі.

. . . і в Казахстані

Кореспондент „Правди" інформує про те, як підготовились у Казахстані до цьогорічних жнив. У минулих роках, — пише він, — збирання хлібів тягнулось тут більше як місяць. Цього року ще до початку липня плян ремонту сільсько-господарських машин не виконано. По колгоспах і радгоспах стоять тисячі несправних жниварок, комбайнів, тракторів. Як і минулого року, зволікання із жнивами загрожує величезними втратами врожаю. Ремонт машин, крім різного роду технічних причин, затримується браком запасових частин. Таганрізький комбайновий завод не додав Казахстанові більше як половину запасових частин, які мав дати. Не виконали пляну також Запорізький завод, Ново-Краматорський та ін. „У битві за хліб на полях Казахстану братиме цього року участь, — пише кореспондент „Правди", — 1,200,000 робітників радгоспів і колгоспів". Ближче неозначені сотні тисяч молоді мобілізують для цієї „битви" в Україні, Білорусі та інших совєтських республіках. І все ж місцеві партійні органи алярмують у зв'язку з гострою недостачею комбайнерів, трактористів та інших механізаторів. „Міністерство сільського господарства, — констатує „Правда" — не спромоглося цього року підготовити необхідного резерву кадрів".

● Міська рада в Наґасакі (Японія) проголосила день 9 серпня днем жалоби й поминок. 9-го серпня 1945 року скинено на те місто американську атомову бомбу.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

Короткі Вістки

● **Єзус Маркос Рочес,** заступник посадника Манілі, столиці Філіппін, виїхав у півторамісячну подорож до комуністичного Китаю „в культурних і господарських цілях". Це перші відвідини в комуністичному Китаї відповідального філіппінського діяча.

● **Бернард Ґолдфайн,** бостонський мільйонер, який платить щоденно по 1,000 дол. за готелеві кімнати для себе і свого штабу під час перебування у Вашинґтоні в зв'язку з переслуханням його в конґресовій комісії в справі його масових дарунків для урядових осіб, заявив претенсію, щоб йому виплатили законне відшкодування за втрачений час — по 9 долярів денно. Він підписав квит на одержання від Конґресу $173.52.

● **У 115 країнах світу** живе 11,827,000 жидів — проголосила Екзекутива Світового Жидівського Конґресу в Женеві, наради якої відбуватимуться від 23 до 27 липня. У тому повідомленні сказано також, що з тих 115 країн у 72х нема ніяких познак антисемітизму.

● **Батьки Кляриси Ван Струм** в Сан Франсіско були заскочені вісткою, що їхня донька, прибувши до Сінґапуру, як туристка, вступила до буддистського монастиря. Вони твердять, що їхня донька ніколи не цікавилася буддизмом. Головний жрець цієї буддистської святині заявив у зв'язку з цим, що Кляриса Ван Струм має 22 роки, отже свідома своїх вчинків, а проте вона може в кожній хвилині змінити своє рішення і залишити монастир.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

Посмертні Згадки

РОЗАЛІЯ ВЕРЕСЮК, довголітня членка 137 Відділу ім. Б. Хмельницького в Вест Істон, Па., померла 6. липня 1958 р. на 69-тім році життя. Походила із села Росохи, повіт Старий Самбір, Зах. Україна. До УНСоюзу вступила 1918 р. Покійна полишила у смутку чоловіка Ілію, синів Дмитра і Михайла, доньку Анну, сестер Анну і Катерину і двох внуків. Похорон відбувся 10-го липня з пох. заведення до Укр. Гр. Кат. Церкви св. Духа, при участи родини, знайомих і членів Т-ва, а опісля на вічний спочинок на цвинтар св. Духа. — В. Й П.!

См. Колодруб, секр.

ГРИГОРІЙ ШВАҐУЛЯК, довголітній член Братства св. Василія Великого, Відділ 364 УНСоюзу в Клівленд, Огайо; упокоївся в Бозі 4-го липня 1958. Покійний походив зі с. Стрилтів, повіт Камінка Струмилова, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив 1926 р. і був активним у Братстві. Покійний полишив у смутку дружину Вікторію, двох синів: Івана і Олексу і внуків. Похорон відбувся з Української Католицької Церкви св. Апп. Петра і Павла, а відтак на вічний спочинок на цвинтар св. Апп. Петра і Павла в Парма, Огайо. — В. И. П.

Волод. Владика фін. секр.

ПЕТРО ІВАНКІВ, довголітній член Б-ва св. Стефана, Відд. 221 УНСоюзу в Шикаґо, Ілл.. помер на 69-му році життя, 5 липня 1958 р. Покійний був родом з села Облазниці, пов. Жидачів, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Євгенію, 2 синів Дмитра і Євстахія, одну невістку та 3 внуків. Похорон відбувся 8-го липня, при участі Родини, Членів Відділу та Приятелів, з церкви св. о. Миколая, на цвинтар св. о. Миколая. — В. И. П!

Т. Шпікула, секр.

МИХАЙЛО БУЛИЛО, член Б-ва св. Стефана, Відд. 221 УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., помер випадковою смертю, 30-го червня 1958 р., на 46-му році життя. Покійний нар. в с. Лупушанка, пов. Турка, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Анастазію і сина Михайла, які живуть в Україні. Похорон відбувся 3-го липня, при участі Родини, Членів Відділу та Приятелів, з церкви св. о. Миколая, на цвинтар св. о. Миколая. — В. И. П!

Т. Шпікула, секр.

ТАРЗАН, ч. 4096. На варті.

WORKING STEADILY, TARZAN AND HIS MEN ROLLED SEVERAL LARGE ROCKS TO THE CLIFF'S EDGE, OVERLOOKING THE WINDING PATH BELOW.

THEN HE SELECTED A WARRIOR TO STAND GUARD. "I'M GOING TO TREAT THE OLD MAN-- LET ME KNOW WHEN YOU SEE THEM."

...HOURS PASSED AND THE SLEEK NATIVE REMAINED EVER VIGILANT, WAITING FOR THE MENACE THAT WAS JIM CASEY TO EMERGE FROM THE JUNGLE.

Уперто працюючи, Тарзан і його люди підкотили декілька великих каменюк на край кручі, що звисала над стежкою внизу.

Тоді він вибрав одного вояка на вартового. — Я піду доглянути старого... Дайте мені знати, коли їх побачите.

Минали години, а глянсуватий тубілець чуйно вичікував на небезпеку, що в особі Джима Кейсі мала появитися з джунглів.